

ANTI- PESTPROTOCOL

SBO DE WIJNGAARD

Inhoudsopgave

HET WETTELIJK KADER:	3
1. WAAROM EEN ANTI-PESTPROTOCOL.....	3
2. UITGANGSPUNTEN	4
3. PROCEDURE EN MAATREGELLEN	4
A: PREVENTIE:	4
B: REPRESSIEVE MAATREGELLEN.....	5
C. ACTIE BIJ PESTGEDRAG: STEUNGROEP-AANPAK	6
5. HET VERSCHIL TUSSEN PESTEN EN PLAGEN	7
6. KENMERKEN EN SIGNALEN VAN HET GEPESTE KIND/ DE PESTER/DE MEELOPERS:	8
KENMERKEN VAN DE GEPESTE:.....	8
KENMERKEN VAN DE PESTER:.....	8
KEMERKEN VAN DE MEELOPERS:	9
SIGNALEN VAN HET GEPESTE KIND, DE PESTER EN DE MEELOPERS:	9
SIGNALEN VAN HET GEPESTE KIND:.....	9
SIGNALEN VAN DE PESTER:	10
SIGNALEN VAN DE MEELOPERS:.....	10
7. DIGITAAL PESTEN:	11
ONDER DIGITAAL PESTEN VALT:	11
Preventie:	11
Consequentie:	11

HET WETTELIJK KADER:

Indicator 1.7: De school waarborgt de sociale veiligheid voor leerlingen en personeel. Bij een periodiek kwaliteitsonderzoek betreft het de indicatoren: 9.7, 9.8 en 9.9
Indicator 9.7: De school heeft inzicht in de beleving van de sociale veiligheid door leerlingen en personeel en in incidenten die zich op het gebied van de sociale veiligheid voordoen. Hoe beleven leerlingen en leerkrachten de sociale veiligheid op school en weet de school welke incidenten zich in het sociale verkeer kunnen voordoen- worden deze opgemerkt en als zodanig herkend?
Indicator 9.8: De school heeft een uitgewerkt veiligheidsbeleid gericht op preventie van incidenten.
Indicator 9.9: De school heeft een uitgebreid veiligheidsbeleid gericht op het optreden na incidenten.

1. WAAROM EEN ANTI-PESTPROTOCOL

Wij kiezen voor een “anti-pestprotocol”, omdat dit positiever klinkt dan “pestprotocol”. We proberen per slot van rekening ‘pesten’ te voorkomen. Wij vinden het belangrijk dat kinderen veilig van en naar school kunnen gaan. Ze dienen zich ook veilig te voelen in de groep en op het schoolplein.

Uitgangspunt is dat kinderen op een correcte en prettige manier met elkaar omgaan en dat ze zelfstandig leren ruzies op te lossen. Dit doen we voornamelijk vanuit de gedachte van “De Vreedzame School” en vanuit “PBS” (positive behavior support).

Een Vreedzame School is een school/gemeenschap, waarbinnen iedereen (leerlingen, personeel, en ouders/verzorgers) zich betrokken en verantwoordelijk voelt en op een positieve manier met elkaar omgaat. Wekelijks worden er lessen in alle groepen gegeven uit de methode ‘De Vreedzame School’. Wij stimuleren en leren kinderen om ruzies en meningsverschillen zelf op te lossen d.m.v. het stappenplan “Praat het uit” en mediatie. Wanneer zij er zelfstandig niet uitkomen, gaan zij naar de volwassenen die op dat moment toezicht houden.

Elk jaar worden uit de bovenbouwgroepen mediators opgeleid. Na de opleiding ontvangen zij het diploma voor mediator en gaan zij aan het werk op onze school. De rol van een mediator is dat hij/zij bemiddelt bij een conflict tussen leerlingen en zo meehelpt om dit op te lossen. Volgens het “stappenplan mediatie” bemiddelen zij in het conflict. Vaak lukt het de mediators om het conflict samen op te lossen. Bij conflicten waarbij de mediators er niet uitkomen, wordt dit gemeld bij de leerkracht.

Ondanks de invoering van De Vreedzame School kan het toch voorkomen dat een kind systematisch door andere kinderen wordt gepest. Dit kind kan dan zodanig in de knoop komen, dat de samen gemaakte regels niet langer de gewenste veiligheid bieden en een kind zich onveilig gaat voelen.

Het is belangrijk dat we zien dat er sprake is van een ernstig probleem in een klas, of bij een groep kinderen in de school. In een klimaat waarin pesten wordt gedoogd of niet wordt opgemerkt, wordt de pedagogische structuur en de veiligheid ernstig aangetast. Wij vinden dit onacceptabel.

Dit anti-pestprotocol beschrijft de wijze waarop met pestgedrag van kinderen wordt omgegaan. Het biedt alle betrokkenen duidelijkheid over de gevolgen, de ernst en de specifieke aanpak van ongewenst gedrag op onze school.

2. UITGANGSPUNTEN

1. De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken, door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat. Binnen dit klimaat wordt pesten als ongewenst ervaren en in het geheel niet geaccepteerd.
2. Leerkrachten moeten tijdig inzien en alert zijn op pestgedrag in algemene zin. Leerkrachten nemen bij pestgedrag een duidelijke stelling in en ondernemen actie tegen dit gedrag.
LEERKRACHTEN KUNNEN PESTGEDRAG:
 - a. signaleren
 - b. onderkennen
 - c. met behulp van het anti-pestprotocol:
 - voorkomen en verminderen we pestgedrag;
 - signaleren we tijdig pestgedrag;
 - kunnen we pestgedrag bespreekbaar maken en oplossen;
 - werken we met ouders samen om pestgedrag te voorkomen, te signaleren en op te lossen.
3. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen weer of blijft optreden, voert de school de opgestelde procedure uit.
4. Dit anti- pestprotocol wordt door het gehele team onderschreven en aan alle ouders ter inzage aangeboden.

3. PROCEDURE EN MAATREGELEN

Wij werken op onze school met De Vreedzame School. Met behulp van deze methode wordt een veilige schoolomgeving gecreëerd, waarin kinderen zelf leren om conflicten op te lossen. Daarbij is eenzelfde aanpak door alle leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel zeer belangrijk.

A: PREVENTIE:

- Bij de start van het schooljaar wordt er extra aandacht besteed aan de sfeer in de klas en een positief groepsgevoel. (Blok 1 van de vreedzame school “Onze Klas”.) De leerkracht bespreekt de algemene afspraken en regels in de groep en op school met de kinderen en de ouders/verzorgers aan het begin van het schooljaar. De schoolregels zijn zichtbaar gemaakt in de klassen. Plagen en pesten worden hierbij benoemd en besproken.
- Leerkrachten houden toezicht bij het binnenkomen en verlaten van de klas. Tevens houden zij samen met onderwijsondersteunend personeel toezicht voor schooltijd, in de pauzes en na school.
- De leerkracht brengt het anti-pestprotocol ter sprake op de informatieavond voor ouders/verzorgers aan het begin van het schooljaar.
- Als de leerkracht er aanleiding toe ziet, besteedt hij of zij in een kringgesprek, tijdens de lessen Vreedzame School of tijdens de dagevaluatie aandacht aan pestgedrag in de klas.
- De leerkrachten noteren de incidenten in SWISS om o.a. zicht te krijgen op frequentie en intensiteit.

- Wij hanteren de groene-, rode kruik en/of buurklas en achterwacht als het onveilig wordt voor de klas of de betreffende leerling.
- Tweemaal per jaar wordt de veiligheidsthermometer van DVS afgenomen in de groepen en bijbehorende lessen gegeven in de groepen.
- Ieder schooljaar staat de week na het afnemen van de 1^e veiligheidsthermometer in het teken van “pesten” met behulp van het PBS boek en het STOP! Loop, Praat-plan.
- Jaarlijks wordt een groep bovenbouwleerlingen getraind tot mediators. Zij helpen bij het oplossen van conflicten op het schoolplein en volgen daarbij het stappenplan “Praat het uit!” van DVS.
- Vanaf de middenbouw krijgen de kinderen Rots & Watertraining.
- We hanteren de volgende schoolregels vanuit De Vreedzame School:
 - We zijn allemaal verantwoordelijk voor een goede sfeer in de klas.
 - We waarderen en accepteren dat we allemaal verschillend zijn.
 - We behandelen elkaar zoals we zelf ook graag behandeld willen worden.
- De kinderen maken in overleg met de leerkracht in hun eigen groep een aanvulling op deze vastgestelde schoolregels. Die aanvulling wordt opgesteld, door en met de groep, dit zijn dan de groepsregels. De groepsregels worden naast de schoolregels zichtbaar in de klas opgehangen.

B: REPRESSIEVE MAATREGELEN

1. Wanneer pestgedrag zich voordoet, wordt dit doorgegeven aan de groepsleerkracht van de betreffend(e) kind(eren).
2. De groepsleerkracht bespreekt het incident met de betrokken leerlingen. Het incident wordt genoteerd in SWISS. Een notitie van dit gesprek wordt door de groepsleerkracht in Parnassys geplaatst bij zowel pester(s) als het gepeste kind(eren).
3. Bij herhaaldelijk pesten wordt de steungroep-aanpak ingezet (Zie C: Actie bij pestgedrag). Ouders van gepeste en de pester worden hiervan op de hoogte gebracht. Een notitie hiervan wordt geplaatst in Parnassys.
4. De groepsleerkracht stelt de directeur op de hoogte van de gesprekken met ouders en verwijst de directeur naar de notities in Parnassys.
5. Wanneer de steungroep-aanpak niet effectief blijkt, nodigt de directeur de ouders uit op school voor een gesprek. De directeur gaat uit van het opgebouwde dossier uit Parnassys en SWISS en vult aan.
6. Wanneer het pestgedrag niet verbetert, en/of ouders van het kind(eren) onvoldoende meewerken om het probleem aan te pakken kan de directeur overgaan tot bijzondere maatregelen als daar zijn: isoleren van de pester of een tijdelijke uitsluiting van de lessen op school met een maximum van 3 dagen.

C. ACTIE BIJ PESTGEDRAG: STEUNGROEP-AANPAK

Met deze aanpak wordt er een beroep gedaan op het verantwoordelijkheidsgevoel van de groep. Door niet te beschuldigen, maar door empathie op te roepen en iedereen als potentiële oplosser van het probleem te zien, worden de positieve krachten in een groep gestimuleerd.

1. **Gesprek met de gepeste/het slachtoffer.** Er wordt met de leerling gesproken over de situatie, vraagt of hij/zij hulp wil, en stelt met hem of haar de steungroep samen. Dit is een gemengde groep van 5 tot 8 medeleerlingen, waaronder leerlingen die de gepeste noemt als mogelijke helpers, maar ook de pester en de toeschouwers; liefst ook een verdeling van jongens en meisjes.
2. **Gesprek met de steungroep.** De steungroep wordt uitgenodigd om de gepeste leerling te gaan helpen. Ze worden verzocht om met ideeën en voorstellen te komen. Dit gesprek dient zo snel mogelijk na stap 1 te worden gevoerd. De gepeste is hier niet bij aanwezig. Dit gesprek kent 4 fasen:
 - a. Leg het probleem uit aan de groep.
 - b. Deel de verantwoordelijkheid.
 - c. Vraag de groep om ideeën.
 - d. Laat het aan de groep over.
3. **Tweede gesprek met de gepeste leerling.** Na ongeveer een week bespreekt de leerkracht hoe het nu gaat met de gepeste leerling.
4. **Tweede gesprek met alle leden van de steungroep individueel.** Na ongeveer een week is er ook een gesprek met de steungroep, waarin ieder lid de gelegenheid krijgt om te praten over wat hij of zij heeft gedaan. Soms zijn meer gesprekken met de steungroep nodig om na te gaan of het interactiepatroon blijvend is veranderd.

5. HET VERSCHIL TUSSEN PESTEN EN PLAGEN

Plagen kan zowel fysiek als verbaal gebeuren. Lichamelijke plagerijen kunnen onder andere bestaan uit "plaagstootjes" met de vuisten, speels aan de haren of vlechten trekken ("meisjes plagen, kusjes vragen"), of iemand een poets bakken door bijvoorbeeld een "scheetkussen" op zijn of haar stoel te leggen. Psychologisch kan men iemand plagen door hem/haar op een vriendelijke manier voor de gek te houden, of door een grap over die persoon te maken. Vaak zullen beide partijen om de grap kunnen lachen en dat maakt de partijen gelijkwaardig. Soms wordt het plagen echter niet gewaardeerd en ontstaat er een conflict of ruzie. Ook kan het plagen overgaan in voortdurende treiterijen waartegen de ander zich niet kan of durft te verweren. In dit geval spreken we van pesten.

Bij pesten kennen we drie partijen, de pester(s), meeloper(s) (ook bemoeiallen en ophitsers) en de gepeste(n). Plagen en pesten verschillen fundamenteel, in die zin dat er bij plagen nog gelijkwaardigheid bestaat tussen de kinderen en bij pesten niet meer. Waar plagen op een gegeven moment ophoudt, gaat pesten (vaak eindeloos) door, voortdurend gericht tegen dezelfde persoon of groep. Met de term pesten wordt het gedrag bedoeld waarin één persoon regelmatig het slachtoffer is van kleine grapjes en plagerijen van anderen. Dit kan variëren van woordgrapjes tot structureel geweld.

Pesten kan verbaal, fysiek of elektronisch van aard zijn. De laatste vorm noemen we ook wel cyberpesten. Het gepeste kind heeft vaak een negatief zelfbeeld en is weinig weerbaar.

Onderstaande kolom is gebaseerd op de uitgangspunten van De Vreedzame School.

Pesten	Plagen
Gebeurt berekenend. Iemand bewust kwetsen	Is onschuldig en gebeurt onbezonnen en spontaan. Gaat soms gepaard met humor.
Is duurzaam: het gebeurt herhaaldelijk, systematisch en langdurig (stopt niet vanzelf en na korte tijd)	Is van korte duur, of gebeurt slechts tijdelijk.
Ongelijke strijd. De onmachtgevoelens van de gepeste staan tegenover de macht gevoelens van de pester.	Speelt zich af tussen 'gelijken'
Er bestaat neiging tot een vaste structuur. De pesters zijn meestal dezelfde, net zoals slachtoffers.	Wie wie plaagt, ligt niet vast. De partijen wisselen keer op keer

6. KENMERKEN EN SIGNALLEN VAN HET GEPESTE KIND/ DE PESTER/DE MEELOPERS:

KENMERKEN VAN DE GEPESTE:

- Een gepest kind ziet zichzelf vaak als onaantrekkelijk, minderwaardig en/of heeft een negatief zelfbeeld.
- Een gepest kind heeft over het algemeen weinig vrienden, is dus vaker eenzaam.
- Hij/zij trekt zich terug van alle anderen, is in zichzelf gekeerd en onzeker in sociale contacten.
- Weinig weerbaar.
- Veel gepeste kinderen voelen zich angstig en onzeker.
- Ze zijn erg gevoelig en gaan vaak huilen als ze worden aangevallen.
- Keert zich bij pesten in zichzelf en/of reageert niet of overdreven en wordt kwaad.
- Staat afkerig tegenover geweld, en weet niet hoe hiermee en met conflicten of agressief taalgebruik om te gaan.
- Is fysiek zwakker dan de meeste kinderen.
- Is angstiger dan de meeste kinderen.
- Vertoont "afwijkingen" t.a.v. de groepsnorm (andere kleren, slecht in sport, houdt van klassieke muziek,...)
- Reageert niet efficiënt onder druk (klikken, huilen, vleien, omkopen,...)
- Heeft meestal een pestverleden.
- Uiterlijke kenmerken zijn niet de hoofdoorzaak.
- Heeft weinig speelkameraadjes en wordt vaak als laatste gekozen bij het vormen van groepen.
- Bang voor represaillemaatregelen.
- Zoekt het gezelschap van de leerkracht op om bescherming te krijgen
- Is vaker afwezig.
- Zijn/haar kleren zijn beschadigd, spulletjes zijn vaak vernield of gestolen.
- Probeert zichzelf weg te stoppen en zo min mogelijk op te vallen.
- Schaamt zich, durft niet praten over het gepest worden .

KENMERKEN VAN DE PESTER:

- Een pester is vaak lichamelijk sterker dan zijn slachtoffer.
- Hij doet graag stoer en wil op die manier indruk maken op anderen.
- Hij wil macht hebben over zijn slachtoffer.
- Een pestkop kan bij tegenwerking heel agressief reageren en vindt dit gedrag ook heel normaal.
- Hij beschouwt zijn slachtoffer als waardeloos, maar heeft wel een hoge dunk van zichzelf.
- Is vaak een populair individu, een haantje-de-voorste.
- Heeft een grote mond.
- Is ouder en rijper.
- Kan zich niet inleven in de gevoelens van anderen.
- Is agressiever dan de andere kinderen, staat positief tegenover geweld.
- Het pestgedrag dient als afleiding voor de eigen problemen, het slachtoffer doet dienst als uitlaatklep voor de eigen frustraties.
- Is extravert en impulsief.

- Komt voor eigen mening uit.
- Is eigenlijk minder zeker dan hij of zij lijkt.
- Heeft de neiging om te domineren.
- Heeft moeite met grenzen en regels.
- Schat situaties en gevolgen van gedragingen verkeerd of helemaal niet in.
- Kan moeilijk met stress en spanning omgaan.
- Is soms zelf slachtoffer in een andere situatie.
- Laat zich omringen door meelopers of gelijkgezinden, wiens hulp hij of zij nodig heeft.
- Durft gemakkelijker te protesteren bij de leerkracht wanneer hem of haar iets niet aanstaat.
- Is een slechte verliezer en geen sportieve speler.
- Wil populair zijn en gezag afdwingen.

KEMERKEN VAN DE MEELOPERS:

- Zijn bang om zelf het slachtoffer te worden.
- Ze hopen door pestgedrag te vertonen populair te worden in de groep.
- Ze nemen niet het initiatief tot pesten, maar gaan wel meedoen.
- Voelen zich minder schuldig, omdat ze niet de enigen zijn die meelopen/meepesten.
- Niets doen om het pesten te stoppen/voorkomen.

SIGNALEN VAN HET GEPESTE KIND, DE PESTER EN DE MEELOPERS:

De signalen komen soms overeen met de kenmerken en zijn onder meer: altijd de bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen, zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot, een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven, briefjes doorgeven, beledigen, opmerkingen maken over kleding, isoleren, buiten school opwachten, slaan of schoppen, op weg naar huis achterna rijden, naar het huis van het slachtoffer gaan, bezittingen afpakken, schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer

Deze lijst kan nog verder worden uitgebreid. Leerkrachten en ouders moeten daarom alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

SIGNALEN VAN HET GEPESTE KIND:

- Niet meer naar school willen, uitvluchten verzinnen.
- Niets meer vertellen over school.
- Geen klasgenoten mee naar huis nemen, niet uitgenodigd worden op feestjes, vaak alleen staan op de speelplaats.
- Slechte prestaties leveren.
- Slaapproblemen, nachtmerries.
- Concentratieproblemen.
- Somber, futloos of teruggetrokken gedrag.
- Lichamelijke klachten, zoals hoofdpijn of buikpijn, moeheid.
- Blauwe plekken.
- Beschadigde of kwijtgeraakte spullen.
- Het kind zoekt het veilige gezelschap van de leerkracht.

- Als er groepjes worden gekozen, wordt het kind als laatste gekozen, of het blijft over.
- De schoolresultaten worden opeens veel slechter.
- Het kind is vaak afwezig, letterlijk of figuurlijk. Het vlucht weg in de fantasie en zorgt ervoor dat het precies op tijd op school komt, en is meteen na de bel weer weg

SIGNALLEN VAN DE PESTER:

- Het kind heeft blauwe plekken of schrammen en besmeurde of gescheurde kleren. Dit kan ontstaan door slachtoffers die zich verdedigd hebben.
- Zijn vriendjes zijn volgzaam meelopers, ze wachten op instructies van de pester.
- Het kind vindt het moeilijk om samen te spelen of samen te werken, omdat het altijd de baas wil zijn.
- Het kind verdraagt het minder goed om afhankelijk te zijn van het toeval, of van de bekwaamheid of onbekwaamheid van anderen.
- Het kind verdraagt geen kritiek en wordt boos als het positieve beeld van zichzelf ter discussie wordt gesteld, al is het door een grapje.
- Zijn vriendjes zijn gelijkgezinden. Ze spreken vaak negatief of kleinerend over bepaalde kinderen. Wie niet bij de groep hoort, is een zwakkeling of zelfs een vijand. Ze kiezen agressieve idolen uit sport, muziek of film.
- De pestkop is regelmatig brutaal tegenover een zwakker gezinslid. Dit kan ook een ouder zijn.
- De pestkop kan zich moeilijk inleven in de gevoelens van anderen en heeft weinig of geen schuldgevoelens.
- Het kind kan moeilijk grenzen aanvaarden die door anderen worden opgelegd en verdraagt geen kritiek.
- Je krijgt de indruk, dat het kind een dubbelleven leidt: thuis of tegenover de leraar is het volgzaam en braaf, maar je hoort klachten over het kind in geval van onbewaakte momenten.

SIGNALLEN VAN DE MEELOPERS:

Geeft de pester het gevoel dat pestgedrag geaccepteerd. Hij geeft de gepeste het gevoel dat een hele groep hem wil pasten.

7. DIGITAAL PESTEN:

Internet, WhatsApp, Instagram, chatbox en sms zijn communicatiemiddelen die in de hedendaagse tijd nauwelijks meer weg te denken zijn uit de leefwereld van kinderen. Over het algemeen hebben kinderen hier veel leuke ervaringen mee, maar soms gaat het fout. Chatbox, WhatsApp, Instagram en sms kunnen een bron van pesterijen zijn. Deze vorm van pesten wordt ook wel digitaal pesten of online pesten genoemd.

ONDER DIGITAAL PESTEN VALT:

- Iemand een gemene e-mail, sms of app sturen.
 - Iemand uitschelden of belachelijk maken per e-mail, op Skype, in een chatbox of per sms/app.
 - Iemand een dreigmailtje of dreig-app sturen.
 - Foto's van iemand anders op internet zetten.
 - Iemand opzettelijk een virus toesturen.
 - Gehackt worden.
 - Privégegevens van een ander op een site plaatsen.
 - Wachtwoorden stelen en misbruiken.
 - Haatprofielen aanmaken.
-

Preventie:

- Leerlingen bewust te maken van de gevaren op het Internet, de effecten van digitaal pesten en de strafbare feiten. Dit doen wij door in de bovenbouw lessen “Mediawijsheid” van Kidsweek in de klas.
- Afspraken over internetgedrag (zie protocol internetgebruik) bespreken en samen met de leerlingen afspraken maken.
- Waar nodig samenwerking met de GGD Gooi en Vechtstreek.

Consequentie:

- Bij het constateren van digitaal pesten worden ouders en directeur op de hoogte gesteld. Het incident wordt vermeld in SWISS en een notitie wordt gemaakt in Parnassys.
- Afhankelijk van de vorm van het digitaal pesten, wordt in overleg tussen ouders, leerkracht en directeur een passende sanctie toegepast.